

**Информация относно
неприятеля *Chloridea virescens* – нов вредител, включен в списъка за
предупреждения на Европейската и средиземноморска организация
за растителна защита**

Европейската и средиземноморска организация за растителна защита (European plant protection organization - EPPO), през януари 2023 г., включи в списъка си за предупреждения (EPPO Alert List)¹ нов неприятел - *Chloridea virescens*, който вреди по полски култури, плодове и зеленчуци, декоративни растения и голям брой плевели.

Вредителят *Chloridea virescens* (Fabricius) (тютюнева нощенка/тютюнев молец) принадлежи към разред Lepidoptera (пеперуди), семейство Noctuidae (нощенки), род

Възрасен индивид *Chloridea virescens*

Chloridea. В миналото видът е принадлежал към род *Heliothis*.

Chloridea virescens е многояден, поливолтинен вид. Разпространен е в Северна, Централна и Южна Америка, където вреди по редица полски култури, включително тютюн (откъдето произлиза и тривиалното му име).

Неприятелят *Chloridea virescens* е включен в EPPO Alert List във връзка с направено проучване на EPPO относно рисковете от вредители, свързани с вноса на домати² (плодове от растението домати). Целта на това проучване е да се идентифицират потенциалните заплахи и риска от въвеждане в региона на EPPO на домати, произхождащи от други региони на света.

¹ EPPO Alert List, https://www.eppo.int/ACTIVITIES/plant_quarantine/alert_list, Alert List сам по себе си не е списък на вредители, препоръчани за регулиране като карантинни вредители и не представлява препоръка за фитосанитарни разпоредби.

² EPPO (2015) EPPO Technical Document No. 1068, EPPO Study on Pest Risks Associated with the Import of Tomato Fruit. EPPO,

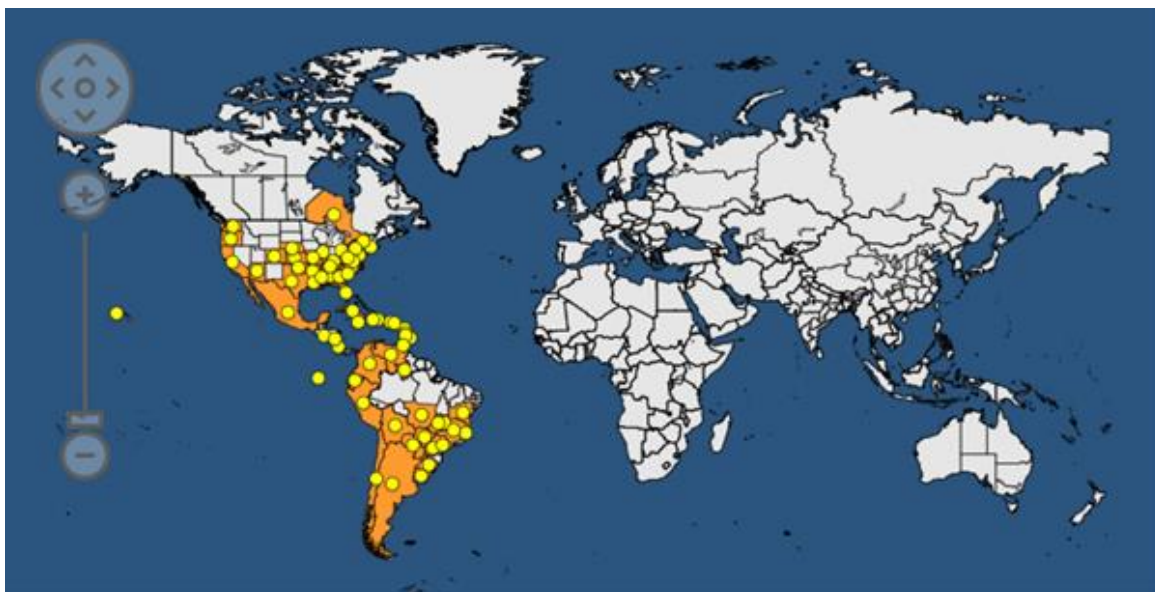
https://www.eppo.int/media/uploaded_images/RESOURCES/eppo_publications/td_1068_tomato_study.pdf

За включването на неприятеля в списъка за предупреждения на ЕРРО допринася и извършеният през 2020 г., от Националната служба за растителна защита на Нидерландия, т.нар. Бърз анализ на фитосанитарния риск от *Chloridea virescens* (Quick scan on *Chloridea virescens*)³. Този анализ е направен поради факта, че през последното десетилетие в Европа са отчетени няколко прихващания на екземпляри от ранните етапи от развитието от *Chloridea virescens* (яйца и ларви) върху плодове и зеленчуци, внос от Америка (Перу, Колумбия, Мексико и Доминиканската република).

В допълнение Европейската комисия, чрез Регламент (ЕС) 2022/1941⁴ установява мерки за предотвратяване на въвеждането, движението, задържането, размножаването или освобождаването на определени вредители, в това число и *Chloridea virescens* (Lepidoptera: Noctuidae) в Европейския съюз (ЕС).

Географско разпространение

Неприятелят *Chloridea virescens* се среща в Северна Америка (източната и югозападната част на Съединените американски щати (САЩ), южните части на Канада, и Мексико), в Централна и Южна Америка, включително Карибите. Извън американския континент е открит на Хаваите.

Глобално разпространение на *Chloridea virescens* към 20 януари 2023 г. (EPPO Global Database)

³ Dutch NPPO (2020) Quick scan on *Chloridea virescens*. 4 pp. <https://english.nvwa.nl/documents/plant/plant-health/pest-risk-analysis/documents/quicksan-chloridea-virescens>

⁴ Регламент за изпълнение (ЕС) 2022/1941 на Комисията от 13 октомври 2022 г. относно забраната за въвеждане, движение, задържане, размножаване или освобождаване на някои вредители съгласно член 30, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2016/2031 на Европейския парламент и на Съвета. OJL 268, 13-15. http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2022/1941/oj

Amber Green White

гр. София, 1618, бул. "Цар Борис III" № 136
<https://corhv.government.bg>, corhv@mzh.government.bg

тел. 02/4273056

Известно е, че неприятелят зимува само в южните щати на САЩ, но всяка година мигрира на север. Понякога се среща в северните щати на САЩ и южната част на Канада, където оцелява на закрито и в оранжерии. *Chloridea virescens* е широко разпространен в Карибите и се среща в Централна и Южна Америка.

Съгласно световната база данни на EPPO⁵ с последна актуализация от 20 януари 2023 г., не се съобщава *Chloridea virescens* да присъства на територията на ЕС и района на EPPO.

Растения гостоприемници

Chloridea virescens е типичен полифаг, който нанася повреди на повече от 55 растителни вида, принадлежащи към 14 семейства. Основни гостоприемници на неприятеля са полски култури като: *Medicago sativa* (люцерна), *Trifolium* spp. (детелина), *Gossypium* spp. (памук), *Linum sativum* (лен), *Glycine max* (соя) и *Nicotiana tabacum* (тютюн). Нанася повреди на зеленчукови култури като: *Asparagus officinalis* (аспержа), *Brassica* spp. (зеле), *Lactuca sativa* (маруля), *Pisum sativum* (грах), *Solanum lycopersicum* (домати), *Cucurbita pepo* (тиквички), *Cucumis melo* (пъпеш). Вреди и по *Vitis* spp.(лоза), както и по декоративни растения като: хризантема, гардения, пеларгония, петуния, вербена, циния и др. Голям брой диви билки и треви също са докладвани като гостоприемници на *Chloridea virescens* - *Geranium dissectum* (здравец), *Lonicera japonica* (японски нокът), *Medicago lupulina* (люцерна), *Rumex* spp. (лапад), *Sida spinose* (слез) и др.

Жизнен цикъл и биология на неприятеля

Chloridea virescens е поливолтинен вид. В зависимост от климатичните условия в ареалите си на разпространение развива четири – пет поколения годишно и зимува като какавида в почвата.

Неприятелят преминава през 4 стадия на развитие - яйце, гъсеница, какавида и възрастен. Жизненият цикъл обикновено протича през по-топлите месеци на годината - от края на пролетта до началото на есента. В южната част на САЩ пеперудите от презимувалото поколение на *Chloridea virescens* се появяват между месеците март и май.

Пеперудите са кафеникави на цвят, с големина при размах на крилата от 28 до 35 мм. Женските индивиди яйцеснасят предимно върху цветовете, плодовете и върха на

⁵ EPPO Global Database, <https://gd.eppo.int/taxon/HELIVI>, <https://gd.eppo.int/taxon/HELIVI/distribution>

Amber Green White

гр. София, 1618, бул. "Цар Борис III" № 136
<https://corhv.government.bg>, corhv@mzh.government.bg

тел. 02/4273056

леторастите на растения гостоприемници. Една женска може да снесе около 300- 500 сферични яйца.

След излюпването си гъсениците преминават от пет до седем стадия на развитие

Гъсеница *Chloridea virescens*

(линеене). Възрастните гъсениците варират по оцветяване от бледозелен до розов, червеникав или кафеникав цвят с белезникави дорзални и странични ивици. Размерите им достигат от 25,5 мм до 36 мм.

След последното линеене, гъсениците отиват в почвата и какавидират.

Повреда по тютюн от гъсеница на *Chloridea virescens*

Повредите по растенията се нанасят от гъсениците. Те предпочитат да се хранят с пъпките и цветовете на нападнатите растения. В по-малка степен нагриват и листата, стъблата и дръжките на гостоприемниците си. Понякога могат да навлязат и в плодовете. Нападнатите плодове стават по-податливи на патогени, вследствие на което по тях се развиват вторични инфекции.

Път на навлизане и разпространение

Вероятните пътища за навлизане на *Chloridea virescens* на територията на ЕС и региона на ЕРРО са посредством международния търговски обмен и движение на растителен материал (растения за засаждане, плодове, зеленчуци, рязан цвят и почва) от страни където *Chloridea virescens* присъства.

През последното десетилетие няколко страни от ЕС са съобщили за прихващане на *Chloridea virescens* върху пратки от плодове и зеленчуци, като например *Abelmoschus esculentus* (бамя), *Asparagus officinalis* (асперджа) и *Physalis peruviana* (перуански физалис), които са били внос от страни с наличие на вредителя (Колумбия, Доминиканската република, Мексико и Перу).

Освен с помощта на човешката дейност (търговия и транспорт на заразени растения и растителни продукти), неприятелят се разпространява и естествено чрез летежа на възрастните индивиди. Пеперудите *Chloridea virescens* са добри летци и могат да прелитат големи разстояния. В Северна Америка е наблюдавано, че през лятото неприятелят ежегодно мигрира на север изминавайки големи разстояния.

Amber Green White

гр. София, 1618, бул. "Цар Борис III" № 136
<https://corhv.government.bg>, corhv@mzh.government.bg

тел. 02/4273056

Възможен риск

Chloridea virescens е неприятел, който нанася повреди по голям брой гостоприемници, в това число основни земеделски култури и икономически важни видове, като царевица, памук, тютюн, домати, декоративни растения и др., които са широко разпространени в целия регион на ЕРРО.

Съгласно проучването на ЕРРО относно рисковете от вредители, свързани с вноса на домати, както и сходствата в климата между районите, където неприятелят се среща и държавите в региона на ЕРРО, рискът от *Chloridea virescens* е голям.

Като се вземе предвид наличието на растения гостоприемници и пригодността на неприятеля към климата в региона на ЕРРО се предполага, че *Chloridea virescens* има потенциал да се установи на открито в южните му части. *Chloridea virescens* би могъл да се появи и в оранжерии и да бъде заплаха за културите, които се отглеждат на закрито в оранжерии.

Направените проучвания и оценки на риска от *Chloridea virescens* („Бърз анализ на фитосанитарния риск от *Chloridea virescens*“, проведен от Германия⁶ и „Бързо сканиране за *Chloridea virescens*“ проведен от Нидерландия), стигат до същото заключение.

Въпреки че са необходими допълнителни проучвания за оценка на риска, с цел да се избегне въвеждането на *Chloridea virescens* на територията на ЕС, Европейската комисия, чрез Регламент (ЕС) 2022/1941 установява мерки за предотвратяване на въвеждането, движението, задържането, размножаването или освобождаването на *Chloridea virescens* в рамките на Съюза.

Значение за България

Понастоящем *Chloridea virescens* не присъства на територията на ЕС и България.

Потенциалните пътища за въвеждане на вида в страната са: внос на растения за засаждане, рязан цвят, плодове и зеленчуци от растения гостоприемници, и почва произхождащи от страни, с наличие на вредителя. Тези потенциални пътища за

⁶ JKI (2022) Express PRA zu *Chloridea virescens* (Express PRA on *C. virescens* - import for research and breeding purposes). https://pflanzenegesundheit.julius-kuehn.de/dokumente/upload/Chloridea-virescens_exprPRA.pdf

Amber Green White

гр. София, 1618, бул. "Цар Борис III" № 136
<https://corhv.government.bg>, corhv@mzh.government.bg

тел. 02/4273056

навлизане на *Chloridea virescens* се регулират чрез прилагане на действащото европейско и национално законодателство.

Растенията гостоприемници на неприятеля - люцерна, детелина, памук, тютюн, маруля, зеле, грах, домати, пипер, тиква, пъпеш и др., както и декоративни растения, като мушката, хризантема, гардения, здравец, петуня, невен, върбинка, циния и др. се срещат и отглеждат в България както на открито, така и на закрито.

България попада в район с преобладаващ умерен климат.

При евентуално въвеждане на *Chloridea virescens* в страната ни, еоклиматичните условия (задържащи се минусови температури през зимните месеци) биха могли да бъдат ограничаващ фактор за установяването му. Въпреки това, *Chloridea virescens* би могъл да се появи в оранжерии и да окаже негативно икономическо въздействие по гостоприемниците си отглеждани на закрито.

Тъй като *Chloridea virescens* може да представлява заплаха за полските, зеленчуковите и декоративните видове, препоръчително е той да бъде наблюдаван в целия регион на ЕРРО, в това число и България.

При обследване и съмнение за наличие на неприятеля и/или предполагаеми повреди от него, е необходимо незабавно да се уведомят официалните контролни органи.

Ранното откриване би могло да помогне за управлението (обследване, прогноза и контрол) на този вредител в България.

Източник:

European and Mediterranean Plant Protection Organization (EPPO), EPPO Alert List – last updated in 2023-02,

https://www.eppo.int/ACTIVITIES/plant_quarantine/alert_list_insects/chloridea_virescens

Други информации в областта на здравето на растенията, могат да бъдат намерени на интернет страницата на Центъра за оценка на риска по хранителната верига - <https://corhv.government.bg/>
<https://corhv.government.bg/Здраве-на-растенията-с-31>

Изготвил: Татяна Величкова, главен експерт,

Дирекция „Оценка на риска по хранителната верига“, ЦОРХВ,
21.04.2023 г.

Amber Green White

гр. София, 1618, бул. "Цар Борис III" № 136
<https://corhv.government.bg>, corhv@mzh.government.bg

тел. 02/4273056